

BLADET FRA MUNNEN: En milepæl i sjøbunnarbeidet

Av Ellen Hambro

Ellen Hambro er direktør for Klima- og forurensningsdirektoratet (tidligere SFT)

Under vann, og usynlig for de fleste av oss, er Oslo forvandlet til det bedre. Rett etter påske markerte Oslo Havn KF slutten på en storstilt opprydning av forurenset sjøbunn. Prosjektet har gjort sjøbunnen renere enn den har vært på 100 år, til glede for fisk og krabber og alle som bruker fjorden.

Bylivet har forurenset fjorden gjennom århundrer. I dag er utslippene en brøkdel av hva de engang var, men sjøbunnen har fortsatt å spre "gamle synder" rundt i fjorden – særlig i grunne områder hvor miljøgiftene daglig ble virvlet opp av båtpropeller.

Fra disse områdene har Oslo Havn har fjernet 440 000 kubikkmeter med gammel sjøbunn. Dette er lagt i et sjødeponi på 70 meters dyp ved Malmøykalven og forseglet med et tykt lag sand. I havna er i tillegg et areal på størrelse med 55 fotballbaner dekket til med ren sand og leire. Børstemark, krepsdyr, skjell og bunnfisk kommer ikke lenger i kontakt med den gamle sjøbunnen, og

dermed er miljøgiftene stengt ute fra næringskjeden. Hadde det ikke blitt ryddet opp, ville sjøbunnen ha fortsatt å spre miljøgifter til fisk og skalldyr i mange generasjoner.

Slike miljøtiltak er kostbare, og loven sier at forurenser skal betale. Men mange av forurenserne finnes ikke lenger. Da må noen påta seg et større ansvar enn de kanskje har. I Oslo tok havnemyndigheten dette ansvaret, men det ble ingen takknemlig jobb. Motstanden mot sjødeponi ble sterk, selv om de største fagmiljøene i landet konkluderte med at løsningen ville være trygg og bra for miljøet.

I ettertid har det vært lett å konkludere med at kommunikasjonen mellom eksperter, myndigheter og publikum burde vært bedre, særlig i tidlig fase av prosjektet. Vi har lært av dette og tatt flere initiativer for at kommunikasjonen i andre opprydningsprosjekter rundt omkring i landet skal bli best mulig. Bedre kommunikasjon hadde nok likevel ikke fjernet uenigheten i Oslo, hvor

de ivrigste kritikerne er prinsipielt mot sjødeponering.

Konflikten toppet seg med rettsaken i 2009. Oslo Havn ble frifunnet på alle punkter, mens entreprenøren deres ble dømt. Retten fant det bevist at rundt 1200 kubikkmeter mudder og stein ble sluppet fra overflaten og ned i deponiet, uten å føre massene gjennom et nedføringsrør slik vår tillatelse krevde. NIVA konkluderte med at den ulovlige dumpingene kunne ha medført noe økt spredning av partikler og miljøgifter ut av deponiområdet, men at det ikke medførte alvorlige miljøkonsekvenser.

Miljøovervåkingen som har pågått siden arbeidene startet i 2006 har vist at prosjektet har gått bra, og at det ikke har vært større spredning av miljøgifter ut av deponiområdet enn det som var tillatt.

Oslo Havn fortjener ros for det betydelige ansvaret de påtok seg. At de nå er ferdige, er en milepæl i det nasjonale sjøbunnarbeidet. Oslo er sammen med Kristiansand og Tromsø de byene som har kommet lengst med opprydningen, det har vært stort og krevende og det har

gått bra. Erfaringene herfra vil være nyttige i arbeidene som gjenstår, for eksempel i Harstad, Sandefjord og Trondheim som nå står for døren. Som mange av dere sikkert vet, har Stortinget prioritert 17 områder langs kysten for opprydning, samt skipsverft og store havner. Så det er fortsatt mye å ta tak i.

Utfordringene framover er mange. Det er ikke alltid lett å finne en ansvarlig pådriver i hver enkelt sak. Klif har ansvaret for at Stortingets ambisjoner blir fulgt opp, men ansvaret for selve opprydningen ligger hos den eller de som har forurenset. Som i Oslo vil det nok ofte være krevende å avklare ansvarsforholdene og mange må bidra. Tiltakene er kostbare og vil ta lang tid. Dersom opprydningen kan samkjøres med utbygging av vei eller havn, eller farledsmudring, er vår erfaring at det er lettere å få til en større opprydding. Flere steder vil vannforskriften nok også medføre at det er behov for tiltak. Det er uansett viktig å komme videre i arbeidet for å bidra til sunnere og renere sjøbunn langs kysten vår.